

Bu Proje, Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmektedir.

Fransa'da idari uyuşmazlıkların çözümünde alternatif yöntemler

Prof. Sabine Boussard
Birinci Sunum

Webinar
16 Aralık 2020 - Çarşamba

Giriş

1. AUÇ yöntemlerinin sunumu
2. Fransa'da AUÇ'nin gelişimi
3. AUÇ yöntemleri neden gelişti?
4. Fransa'da AUÇ'nin gelişimi için 1993'den itibaren alınan tedbirler
5. AUÇ'nin kapsamını genişletmek

1- AUÇ Sunumu *Présentation des MARL*

- *Alternatif uyuşmazlık çözümleri yöntemleri (AUÇ), ABD'den alınmış tekniklerdir (alternative means of dispute resolution (ADR)).*
- Bunlar, uyuşmazlıkların yargı dışı çözümünü amaçlayan usullerdir.

1.1 - AUÇ'NİN AVANTAJLARI

Avantages des MARL

AUÇ tüm yasal sistemler için oldukça gündemde olan bir konudur. Fransa'da arabuluculuk yöntemlerinin rağbet görmesinin 2 nedeni vardır:

- Mahkemelerdeki tıkanmayı azaltma
- Uyuşmazlıkların çözümünde gerçek bir esneklik sağlama: uzlaşma, dava taraflarının katılımı, gizlilik, hız, adil ve karşılıklı olarak kabul edilebilir çözümler.

1.2 - Açık bir kategori

Une catégorie ouverte

- “İkame çözüm” anlamında alternatifler. Mahkeme adaletine alternatif veya yargılamaya alternatif.
- Kesin bir çözüme ulaşmak veya sadece hâkimin işini hafifletmek için anlaşma
- Yasal bir uyuşmazlık dahilinde uyuşmazlık, yani 2 karşıt talep. Çatışma veya Anlaşmazlıklar: uyuşmazlıkların, çatışmaların veya anlaşmazlıkların alternatif çözümü (AUÇ, AÇÇ, AAÇ).

1.3 - Heterojen bir kategori

Une cat egorie h et erog ene

Bu prosedürler Őunlar olabilir:

- geleneksel veya kurumsal,
- Yargılamanın bir parçası veya yargılamaya alternatif,
-  ç nc  bir tarafça veya taraflar arasında müdahale gerektiren,
- Hukuk davaları ve çekiŐmesiz idari davalarda yaygın veya idari uyuşmazlıkların  z m ne özgü
- zorunlu veya ihtiyari.

İdareye yapılan itirazlar

Les recours administratifs

İdareye yapılan ön itirazlar, üçüncü tarafın müdahalesini gerektirmeyen, **uyuşmazlıkların idare ile çözümüne özgü kurumsal ve yargı** dışı süreçlerdir. İdari işlemde doğan uyuşmazlığın çözümü için idareye yapılan bir taleptir. İhtiyari veya zorunlu olabilir.

Arabuluculuk ve uzlaştırma

La m diation et la conciliation

- Arabuluculuk ve uzlaştırma, bir uyuşmazlığın  z m  için **müzakereyi** kolaylaştırma rolüne sahip **bağımsız bir   nc ** tarafın olduğu **geleneksel** ve **yargı dışı** usullerdir. Bu usuller her türlü uyuşmazlığın üzümünde mevcuttur. İdari uyuşmazlıklar için **ihtiyari** veya **zorunlu** olabilirler.

Sulh

La transaction

Sulh, tarafların **bir uyuşmazlığı gönüllü olarak sonlandırdığı geleneksel bir uyuşmazlık çözümü yöntemidir**. Kavram, Fransız Medeni Kanunu'ndan türetilmiş ve idari uyuşmazlıkların çözümünde tekrar kullanılmaya başlanmıştır.

Tahkim

L'arbitrage

Tahkim, **geleneksel** ve **yargısal** olan bir alternatif uyuşmazlık çözümü yöntemidir. Uyuşmazlığın taraflarca serbestçe seçilen ve kesin hüküm verme yetkisine sahip bir hakem heyeti tarafından çözülmesinden oluşur. Tahkime başvurma kararı, tarafların sözleşmeye dayalı olarak ifade ettikleri iradelerinin bir sonucudur. Tahkim esas olarak ticari ve uluslararası uyuşmazlıkların çözümünde kullanılır. İdari uyuşmazlıkların çözümü için, **kamu kuruluşlarının tahkime başvurmasını yasaklayan ilke nedeniyle**, tahkime başvurulmasına bir madde ile izin verilmelidir.

2. İdari uyuşmazlıkların çözümünde alternatif yöntemlerin geliştirilmesi *Développement des modes alternatifs de règlement des litiges administratifs*

Bazı usuller eskidir :

- 1804 gibi erken bir tarihte, Fransız Medeni Kanunu belediyelerin ve kamu kurumlarının uzlaştırma gücünü artırdı ve 1893'te Danıştayın bir kararı ile Devletin uzlaştırma hakkını tanıdı.
- Vergi konularında, 27 Aralık 1963 tarihli kanun ile tüm vergilere ilişkin davalar için genelleştirilmeden önce, doğrudan vergilere ilişkin davalara yönelik olarak 13 Aralık 1927 tarihli bir kanun ile zorunlu ön talep kuralı getirilmiştir.
- 3 Ocak 1973 tarihli bir kanun ile modelin birçok idarede benzerlerinin uygulanacağı Cumhuriyet Ombudsmanlığının kuruluşu. **Kurumsal arabuluculuk** olarak tanımlanmaktadır. Bu, idare ile vatandaşlar arasında ortaya çıkabilecek ve **yargının** yetkisi dahilinde olmayan uyuşmazlıkları çözüme kavuşturur. Bu daha çok Anglo - Saksonların "**kötü yönetim**" olarak tanımladıkları husustur.
- 6 Ocak 1986 tarihli Kanun, idari mahkeme hâkimlerine bir uzlaştırma görevi verir (İYK'nın mülga L. 211 -4 Maddesi).
- 31 Aralık 1987 tarihli, idari uyuşmazlıkların reformunu sağlayan Kanunun 13. Maddesi, kamu kurumlarını içeren sözleşmeye dayalı uyuşmazlıkların ve sözleşme dışı yükümlülüklerine ilişkin olanların hangi koşullar altında "herhangi bir dava veya tahkim işleminden önce, idari temyiz veya uzlaşma prosedürüne" tabii tutulabileceğini belirlemek için Danıştayda kararnamele kabul edilmesini öngörmektedir. Danıştay, 17 Mart 1893, *Cie du Nord, de l'Est ve diğerleri*, *Rec. CE*, s. 245; S.1894, III, s. 119

CONSEIL D'ÉTAT

DANIŞTAY

RÉGLER
AUTREMENT
LES CONFLITS :

CONCILIATION,
TRANSACTION, ARBITRAGE
EN MATIÈRE
ADMINISTRATIVE

UYUŞMAZLIKLARIN ALTERNATİF ÇÖZÜMÜ:
İDARİ KONULARDA
UZLAŞTIRMA, SULH,
TAHKİM

Danıştay Çalışmaları
Les études du Conseil d'État

Fransız dokümantasyonu
La documentation Française

1990'dan itibaren AUÇ'nin gelişimi

Danıştay Genel Kurulu tarafından 4 Şubat 1993
tarihinde kabul edilen çalışma

AUÇ'nin geliştirilmesi için 4 neden

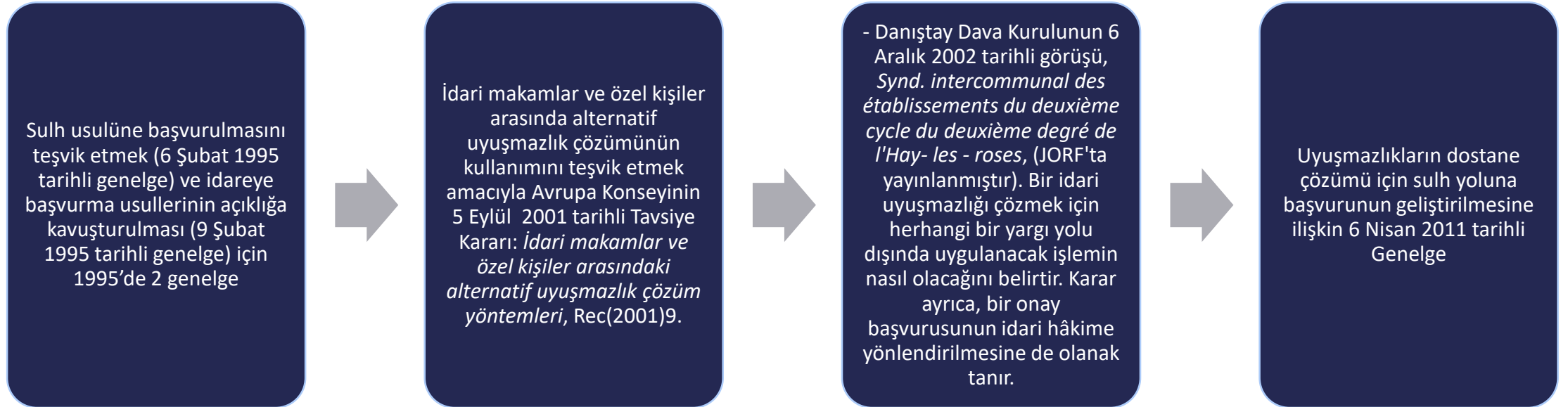
4 raisons au développement des MARL

- **Davaların önlenmesi:** idari yargının tıkanması
 - Danıştaya yapılan başvurularda artış: 1970'te yılda 2800 başvuru; 1990' da 9700; 2019'da 10.216...
 - İdari mahkemelere yapılan başvurularda artış: 1976'da yılda 22.000 başvuru; 1992'de 78.000; 2019'da 231.280.
 - Aynı durum istinaf idare mahkemeleri nezdinde de geçerlidir.
- **Hakkaniyet:** Hukukun üstünlüğünün belirli uyuşmazlıkların çözümünde katı bir şekilde uygulanması, bazen insan açısından veya mali sonuçları açısından şaşırtıcı çözümlere yol açar.
- Zaman **maliyeti:** uyuşmazlıkları daha hızlı sonuçlandırmak
- İdare ile bireyler arasında doğrudan diyalog kurulması için idareyi ve kamu hizmetinden faydalananları **birbirine yaklaştırmak.**

1993 Sonrası Teşvikler

Mesures incitatives après 1993

- Tahkim raporu 13 Mart 2007 (D. Labetoulle başkanlığındaki çalışma grubu).
- Zorunlu ön idari temyiz: Danıştayın 2008 yılında zorunlu ön idari temyiz üzerine çalışma (O. Schrameck başkanlığındaki çalışma grubu)
- Arabuluculuk ve uzlaştırmanın geliştirilmesi için:
 - *Avrupa Birliği çerçevesinde arabuluculuğun geliştirilmesi*, Danıştayın 2010 yılında Avrupa Birliği çerçevesinde arabuluculuğun geliştirilmesine ilişkin çalışması,
 - 2015 yılı *İdari Yargı Yansımaları* çalışma grubunun raporu.
 - Danıştay Başkan Yardımcısı Jean - Marc Sauvé'nin 2011 -2016 yılları arasında yaptığı konuşmalar, dostane çözüm yollarının ve daha özel olarak arabuluculuğun geliştirilmesini teşvik etmek amacını taşımaktadır.

2011 -2018 Yeni Yasal Araçlar

2011-2018 Nouveaux textes de valeur législative

- 16 Kasım 2011 tarihli 2011 -1540 sayılı Yönetmelik: Sınır ötesi uyuşmazlıkların çözümü için arabuluculuğun tahsisi.
- Uyuşmazlıkların Çözümü Hakkında Kamu İdarelerinin Kamu ile İlişkilerine Dair Kanun'un (CRPA) Belge IV'ün Yayınlanması.
- 18 Kasım 2016 tarihli ve 2016 -1547 sayılı 21. Yüzyılda Adaletin Modernizasyonu Hakkında Kanun: Adli Arabuluculuğun Genelleştirilmesi.
- Güvenilir bir toplumun hizmetindeki bir Devlet için 10 Ağustos 2018 tarihli ve 2018 -727 sayılı Kanununun 24. Maddesi: Devletin hizmetleri aracılığıyla müzakerelere başvurulmasını teşvik etmek.

+

•

○

CRPA Belge IV: *İdare ile uyuşmazlıkların çözümü*

- **Başlık I: İdareye başvuru**
- **Başlık II: Yargı dışı uyuşmazlık çözümleri**
 - Uzlaşma ve arabuluculuk
 - Sulh
 - Ombudsmana başvuru
- **Başlık III: Yargı yolları**
 - İçtihat hukuku yargı yolları
 - Tahkim yasağı

+

•

○

21. Yüzyıl Adalet Yasası Sonrası İdari Yargı Kanunu

- Belge I : Danıştay (Madde L111 -1 - L137 -1)
- Başlık I : Yetkiler (Madde L111 -1 - L114 -1)
 - Bölüm I : Yargılama yetkileri (Madde L111 -1)
 - Bölüm II : İdari ve yasal konularda yetkiler (Madde L112 -1 - L112 -6)
 - Bölüm III : Hukuki sorunlara ilişkin görüş (Madde L113 -1)
 - Bölüm IV : Arabuluculuk (Madde L114 -1)
- Belge II : İdare mahkemeleri ve idare istinaf mahkemeleri (Madde L211 -1 - L236 -7)
- Başlık I : Yetkiler (Madde L211-1- L213-10)
 - Bölüm I : Yargılama yetkileri (Madde L111 -1 - L114 -1)
 - Bölüm II : İdari yetkiler (Madde L111 -1 - L114 -1)
 - Bölüm III : Arabuluculuk (Madde L213-1- L213-10)

Avrupa Konseyi iyi uygulama kuralları

Les règles de bonne pratique définies par le Conseil de l'Europe

- Tarafların **bilgilendirilmesi**;
- Uzlaştırıcıların, arabulucuların ve hakemlerin **bağımsızlığı** ve **tarafsızlığı**;
- Tarafların haklarına ve eşitlik ilkesine saygı göstermek için **adil bir usul** garantisi;
- Alternatif yöntemlerin kullanımında **şeffaflık**;
- Alternatif yöntemlerle elde edilen çözümlerin **icrası**
- Alternatif usullerin tamamlanmasında **makul süreye** uyulması
- Vatandaşların ve idarenin haklarının nihai garantisinin temini için **adli kontrol sağlanması**.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

AUÇ için başlangıçta azaltılmış uygulama alanı

Un champ d'application initialement r duit pour les MARL

1993 EC alışması ve Avrupa Konseyi Rec(2001)9

- Öznel uyuşmazlıklarla sınırlı kapsam: sözleşme ve sorumluluk uyuşmazlıkları
- Münferit işlemlerin yasallığı ile ilgili uyuşmazlıkların çözümü ve  n idari temyiz aracılığıyla uzlaşma dışında, yasallığa ilişkin davalar hariçtir.

AUÇ'nin kapsamının tarafsız ihtilaflar için genişletilmesi

L'élargissement du champ des MARL au contentieux objectif

- Yeni idari arabuluculuk (J21 sayılı Kanun), yasallığa ilişkin nesnel uyuşmazlık kapsamına giren münferit uyuşmazlıkların çözümünü mümkün kılar (seçim konuları, idari polis ve şehir planlama belgeleri gibi kamu gücünden kaynaklanan işlemler hariç).
- Danıştay, 5 Haziran 2019, *Sedan Hastane Merkezi*: yetkinin aşırı kullanımına ilişkin uyuşmazlığa ilişkin sulh usullerinin başlatılması (münferit idari işlem – bir görevlinin emekli olmasının kabul edilmesi kararı).